

Etikk i kommunesektoren

Sekretariatskonferanse FKT

Oslo, 27. mars 2014

Transparency International Norge

Tor Dølvik – spesialrådgiver

www.transparency.no

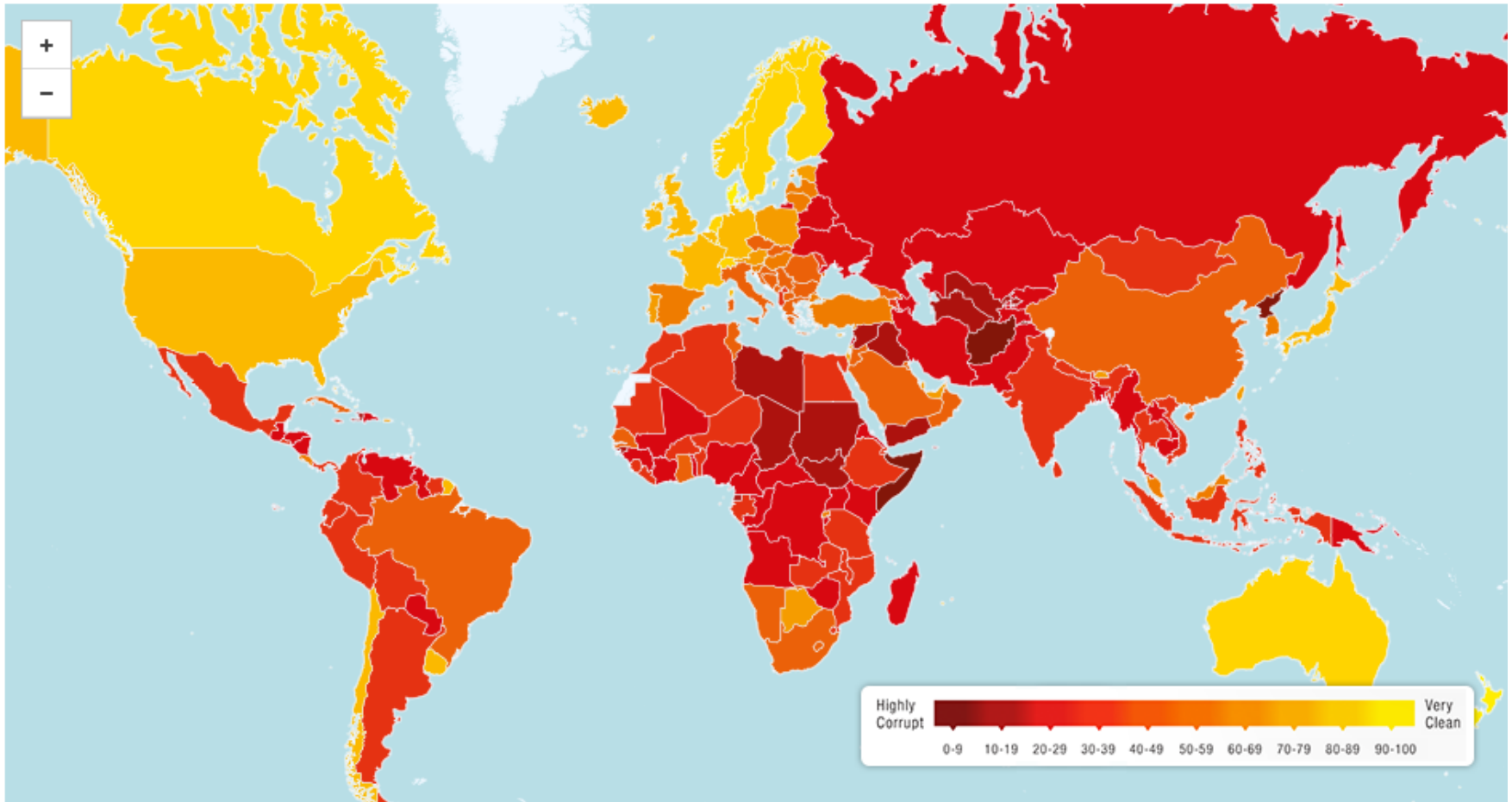
Korrupsjonsdommer i Norge 2003-2012

CORRUPTION PERCEPTIONS INDEX 2013

[VIEW BROCHURE](#)

[VIEW RESULTS TABLE](#)

[DOWNLOAD BROCHURE](#)

[DOWNLOAD INFOGRAPHICS](#)

[EMBED THIS MAP IN YOUR SITE](#)

CORRUPTION REMAINS A GLOBAL THREAT

Cecilia Malmström teikna eit dystert bilete av utbreiinga av korrupsjon i dei 28 EU-landa.

Foto: Yves Logghe / Ap

- Korrupsjon kostar EU tusen milliardar kroner i året

Omfanget av korrupsjon i EU er langt større enn nokon kan førestille seg, heiter det i ein knusande rapport frå EU-kommisjonen.

Fire tidligere ledere tiltalt i Yara-saken

Thorleif Enger, Tor Holba, Daniel Clauw og Kendrick Wallace er tiltalt for korrupsjon.

ANNE MARTE BLINDHEIM
abl@dagbladet.no

HALLDOR HUSTADNES
hhu@dagbladet.no

fredag 17. januar 2014, kl.11:56

 Tweet 2

 Anbefal Del 11

TIPS OSS 2400

(Dagbladet): Økokrim har tatt ut tiltale mot fire personer i Yara International ASAs tidligere toppledelse for grov korrupsjon.

De fire er ifølge Økokrim: Thorleif Enger, Tor Holba, Daniel Clauw og Kendrick Wallace. Ingen av de fire erkjenner ifølge deres advokater straffskyld.

Alle fire er tiltalt for korrupsjonsforholdet i Libya. Tre av dem - Wallace, Clauw og Enger - er også tiltalt for korrupsjonsforholdet i India. Disse personene satt i

YARA-SAKEN

- Yara er verdens største mineralgjødsel-leverandør. Har over 7 600 ansatte i flere enn 50 land.
- Våren 2011 varslet Yara Økokrim om mulig korrupsjon knyttet til et prosjekt i Libya.
- Interngranskningen konkluderte med ulovlige utbetalinger på til sammen nær 100 millioner kroner.
- 15. januar 2014 ble konsernet ilagt et forelegg på 295 millioner kroner av Økokrim, for grov korrupsjon i Libya, India og Russland.
- Ifølge Økokrim dreier det seg om ulovlige utbetalinger på rundt 12 millioner dollar, over 70 millioner norske kroner.
- Førstestatsadvokat Marianne Djupestrand sier at pengene er forsøkt skjult [på sofistikert vis](#).
- Onsdag 15. januar ble det også kjent Dagens Næringsliv at Thorleif Enger (70), tidligere konsernsjef i Yara, er [tiltalt](#) for korrupsjon av Økokrim.

Korrupsjon: Påtalemyndigheten mener en tidligere avdelingsleder ved Skogmo videregående skole i Skien i flere år har mottatt penger fra en leverandør. Mannen er nå tiltalt for korrupsjon. Foto: Fredrik Pedersen

Sparket skienslærer anklages for grov korrupsjon

En tidligere ansatt ved Skogmo videregående skole i Skien er tiltalt for å ha mottatt flere hundre tusen kroner fra en innleid kursbedrift. Næringsliv

I mars 2011 siktet politiet en tidligere avdelingsleder ved Skogmo videregående for grov korrupsjon. Nå, snart tre år etter, er mannen i 60-årene tiltalt og må svare for anklagene mot ham i retten. Et bokettersyn gjennomført av Skatt Sør mot en leverandør av undervisningstjenester til skolen, utløste politietterforskningen.

Beskytt kommunen!

HÅNDBOK I ANTIKORRUPSJON

Hvorfor arbeide med antikorrupsjon i kommunene?

Hva er korrupsjon og hvordan kan den oppstå i kommuner?

Antikorrupsjonsprogram

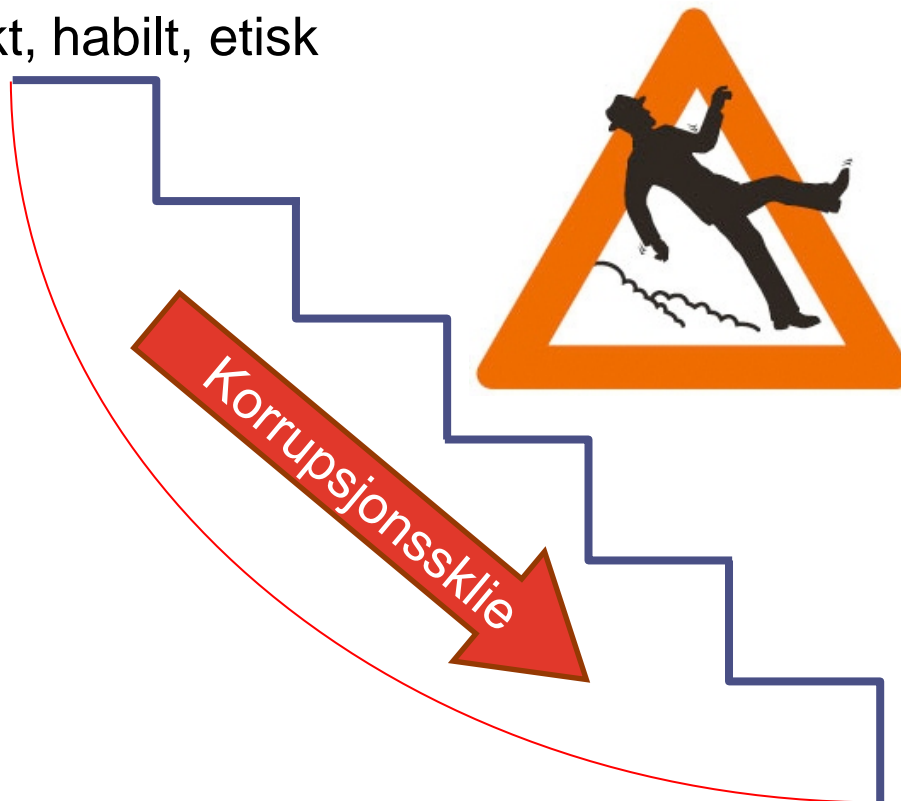
Korrupsjonsformer

Risikosoner

- Demokratirollen
 - Frie valg, ombud for innbyggere, interessekonflikter, habilitet, partilag
- Myndighetsrollen
 - Tillatelser, påbud/forbud, tjenestetildeling, løyver
- Tjenesterollen
 - Brukertilpasning og dialog
- Samfunnsutviklingsrollen
 - Proaktiv, forhandle og være attraktiv, bygge arenaer
- Eierrollen – forretningsdrift
 - Eierstyring, styrerepresentasjon, kontroll, innsyn

Glidende overganger

Korrekt, habilt, etisk

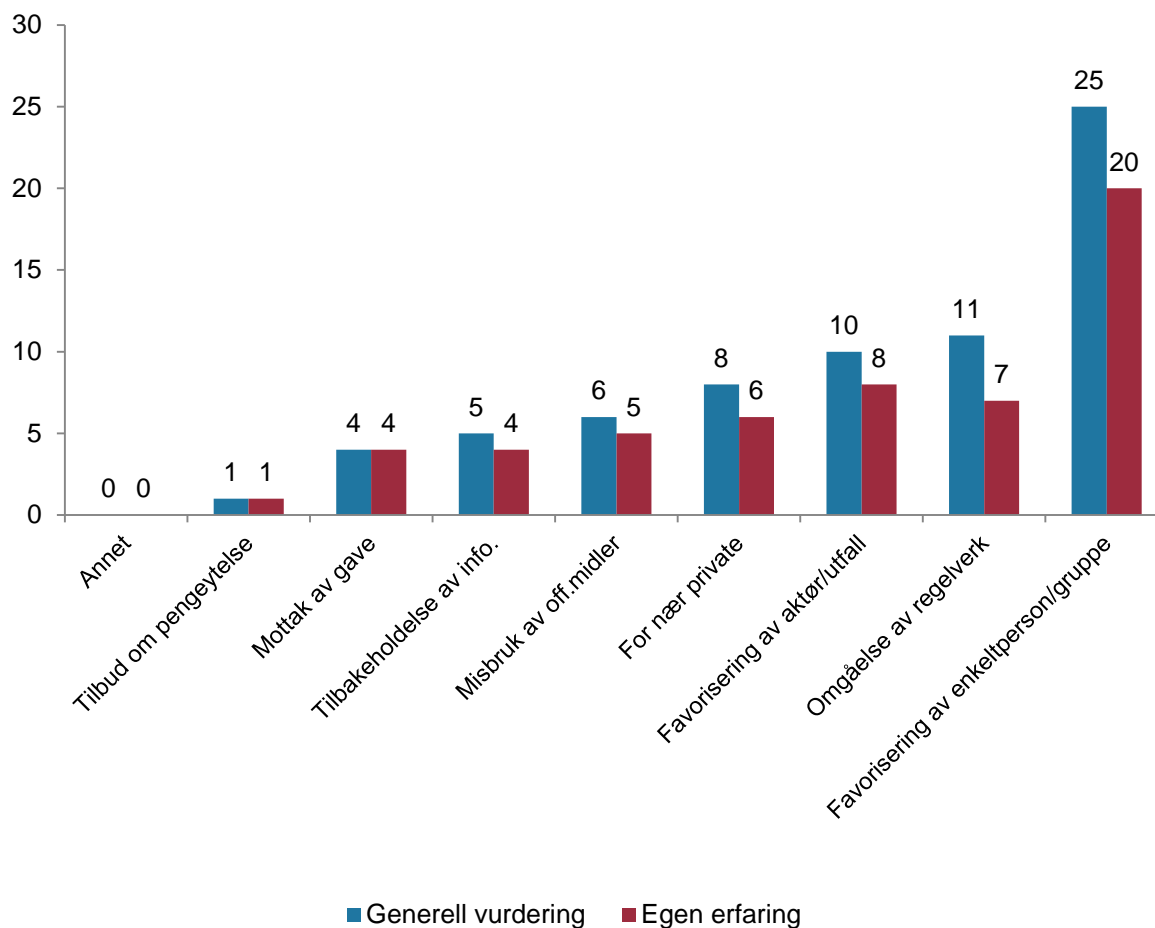

Straffbar korrupsjon

Eksempler

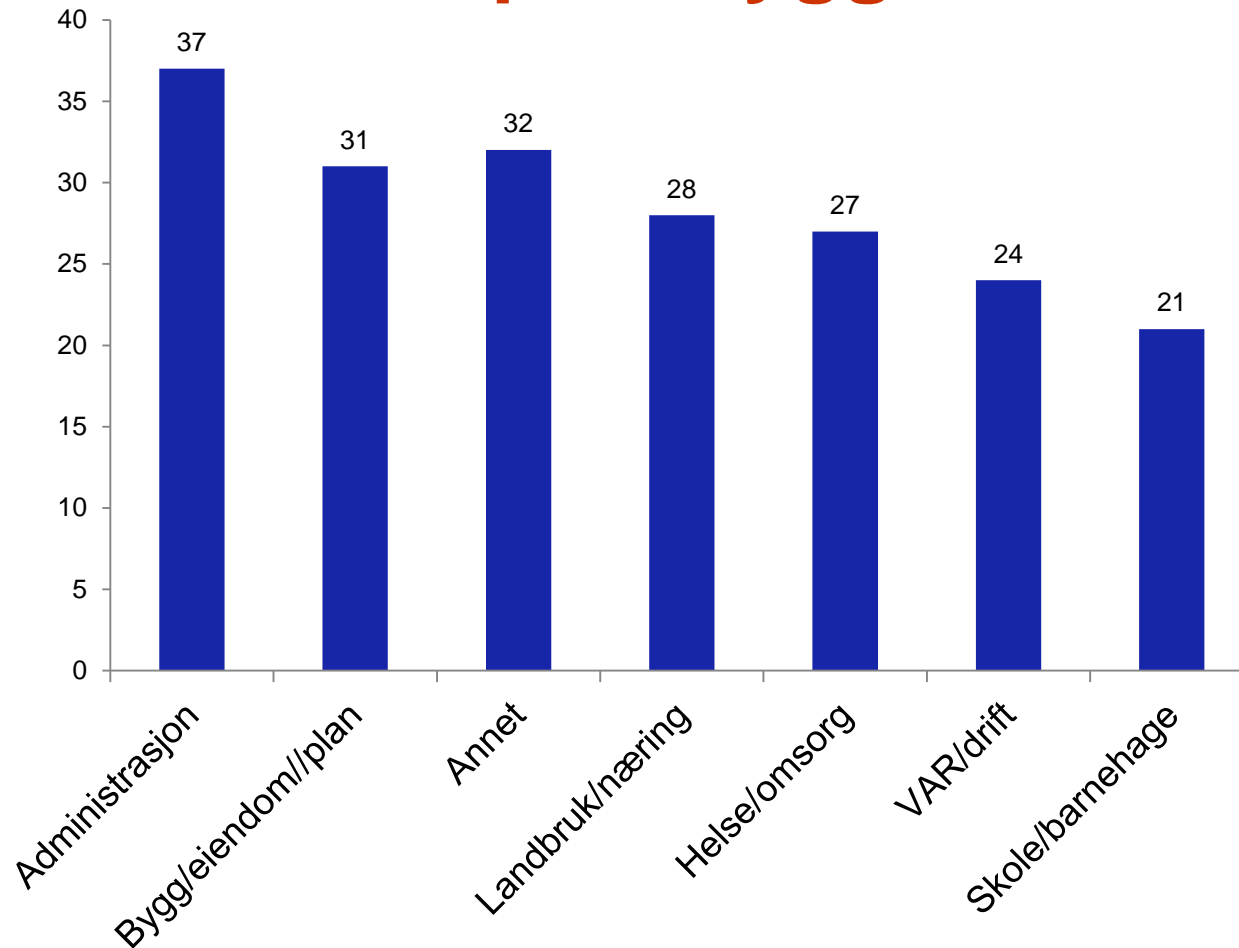
- Ansatt drev egen forretning på salg fra gjenbruksstasjon
- Kommunen betalte for håndverkstjenester som ble utført hos kommunal leder
- Ansatte handlet på kommunens innkjøpsavtaler
- Kommunalt ansatt «hjalp» venner med byggesak og tekniske tjenester
- Hjemmehjelp utførte betalte tilleggstjenester for brukere, og ble med ektepar på «ferie» som sjåfør
- Ulovlige direkte anskaffelser (fra lokale og bekjente)

Favorisering og regelomgåelse

Er ansatte eller folkevalgte i kommunen din noen gang tilbudt utilbørlig fordel, og når skjedde det i så fall sist? Andel med generell- og personlig erfaring siste år. Prosent, n=1670-1777.

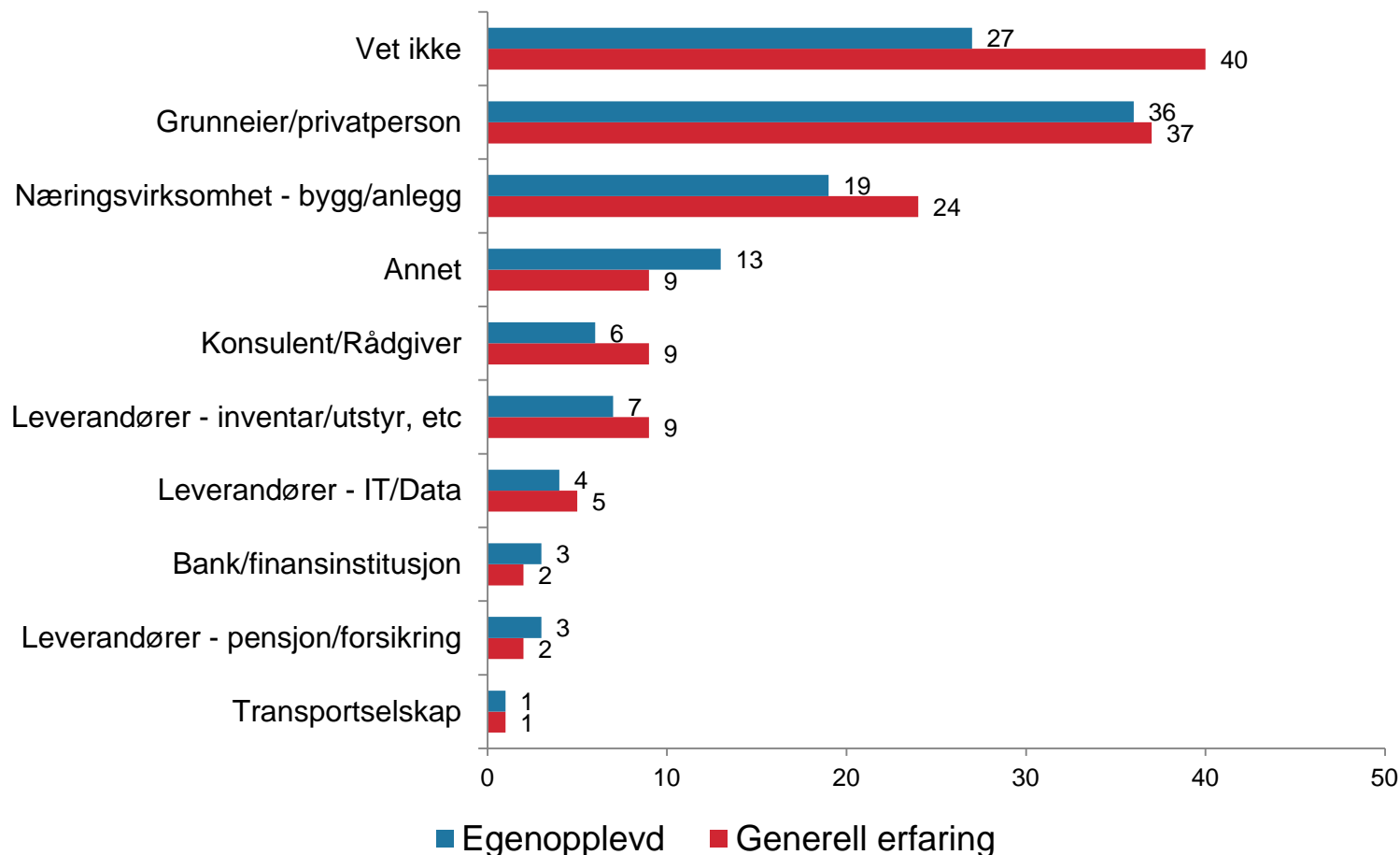
Høyest forekomst i sentraladm. og plan/bygg

Er du selv tilbudt utilbørlig fordel? Andel med egen erfaring fra én eller flere typer tilbud siste år. Prosent, n=1670.

Privatpersoner og bygg- /anleggsvirksomheter er aktive

Hvis erfaring: Hvor kommer henvendelser om utilbørlig fordel oftest fra? Prosent, n=1164/891. Flere svar mulig.

Er norske myndigheter gode eller dårlige til å forhindre korrupsjon?

	2013		2010	
Svært dårlig -3	5	21	4	18
-2	6		5	
-1	10		9	
0	14		15	
+1	17	44	19	46
+2	18		19	
Svært godt +3	8		8	
Vet ikke/Har ingen mening	21		21	
SUM	100		100	

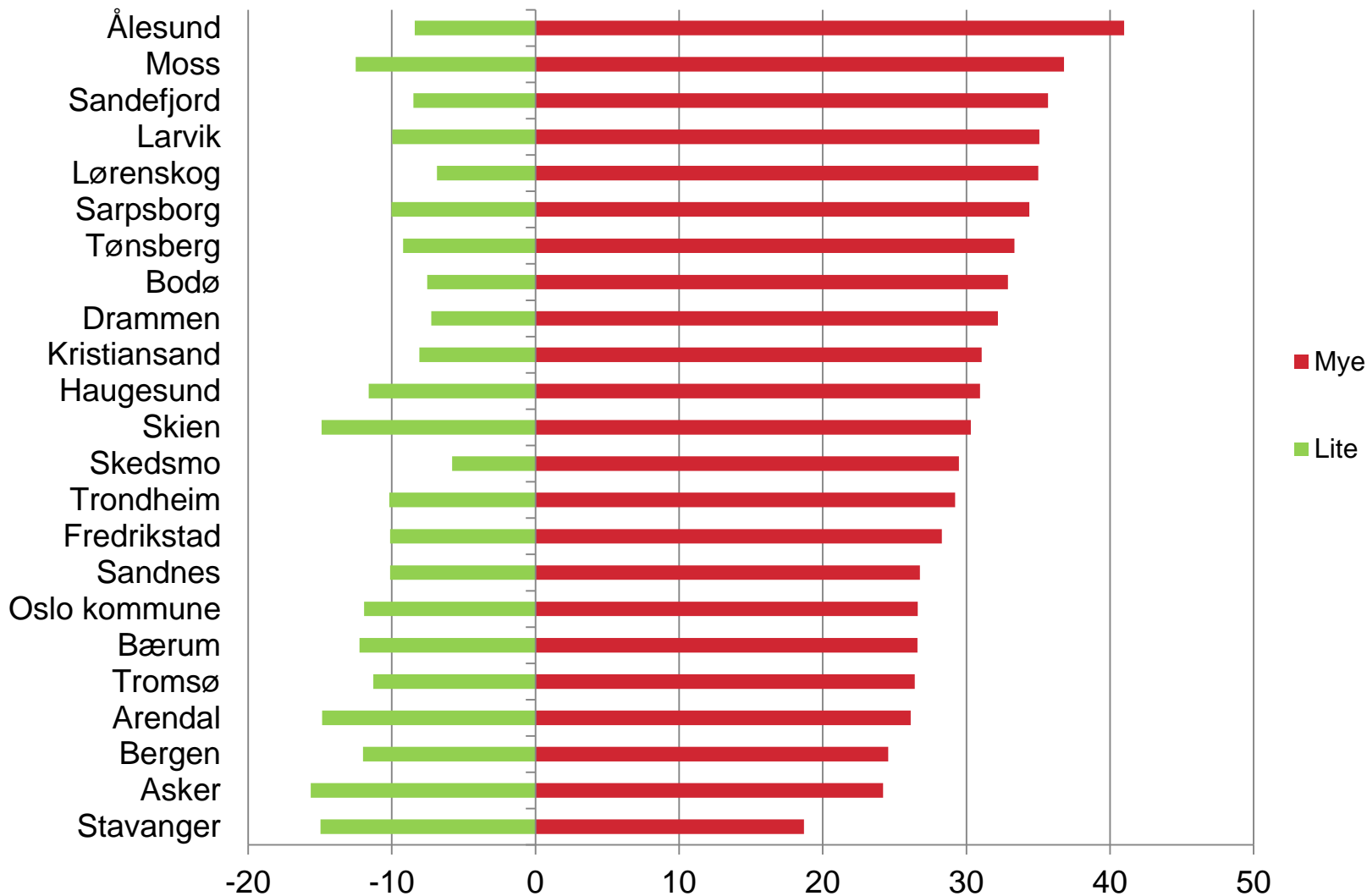
Innbyggernes vurdering av hvor godt eller dårlig myndigheten forhindrer korrupsjon i stat og kommune. Prosent. (Kilde Difi)

Innbyggerundersøkelsen 2013

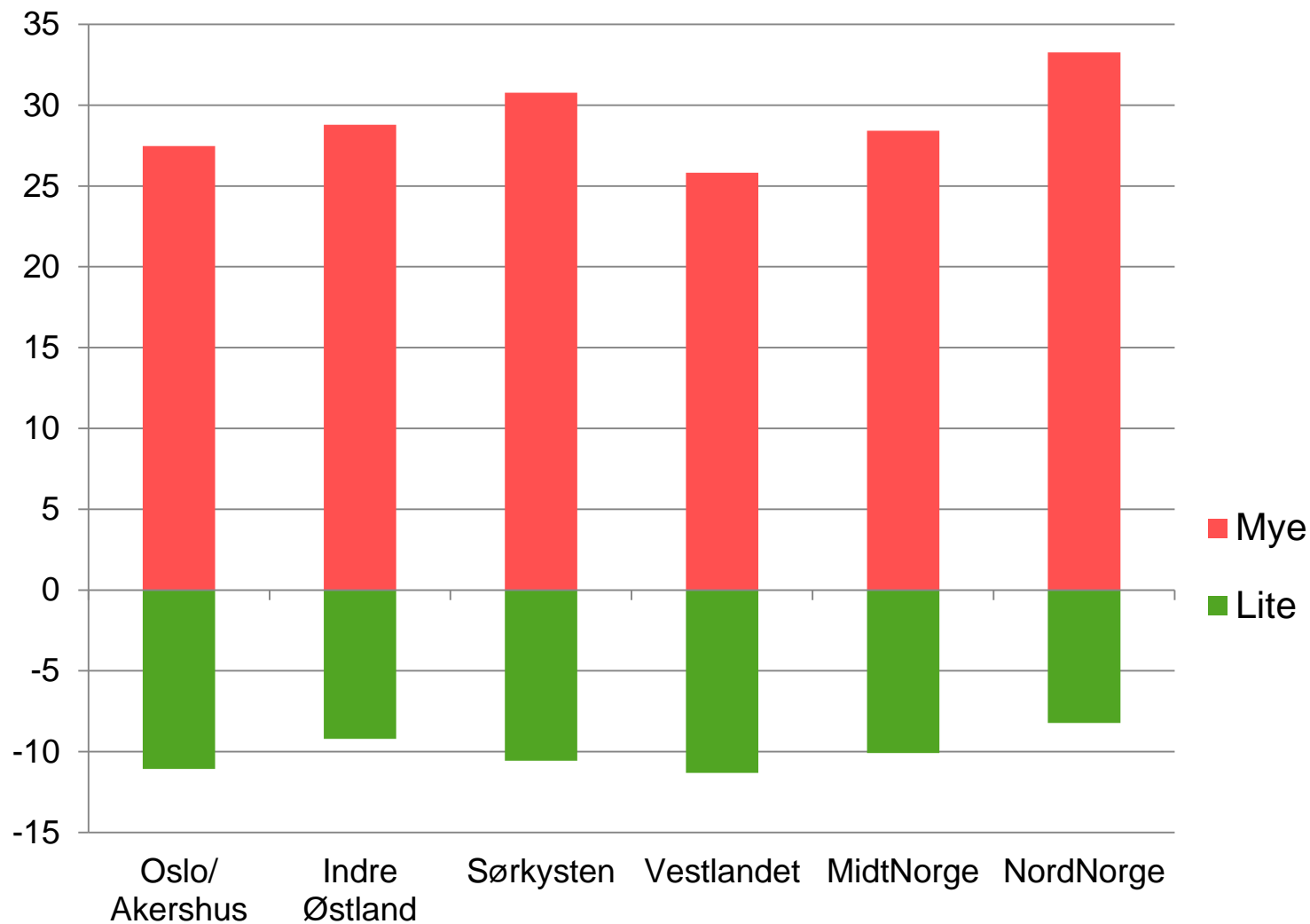
«I hvilken grad mener du at ulike former for korrupsjon, slik som bestikkelser/“smøring” og favorisering av familie og venner, skjer i norsk offentlig sektor?» (Difi)

	Staten	Kommunene	Staten	Kommunene
Svært liten grad -3	4	4	20	19
-2	8	7		
-1	8	8		
0	11	12	51	51
+1	21	22		
+2	18	18		
Svært stor grad +3	12	10		
Vet ikke/Har ingen mening	18	19		
SUM	100	100		

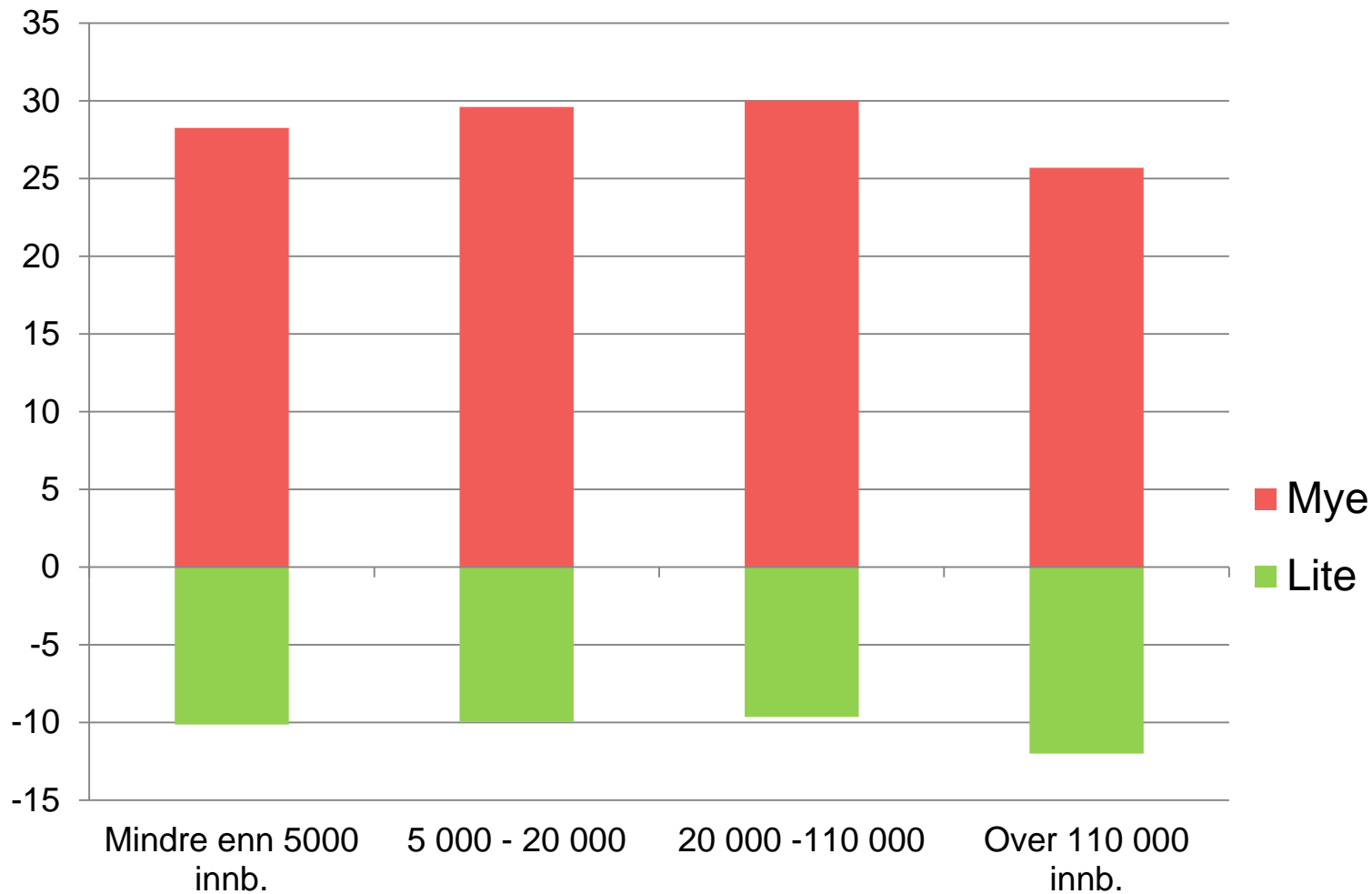
Utvalgte kommuner

Landsdeler

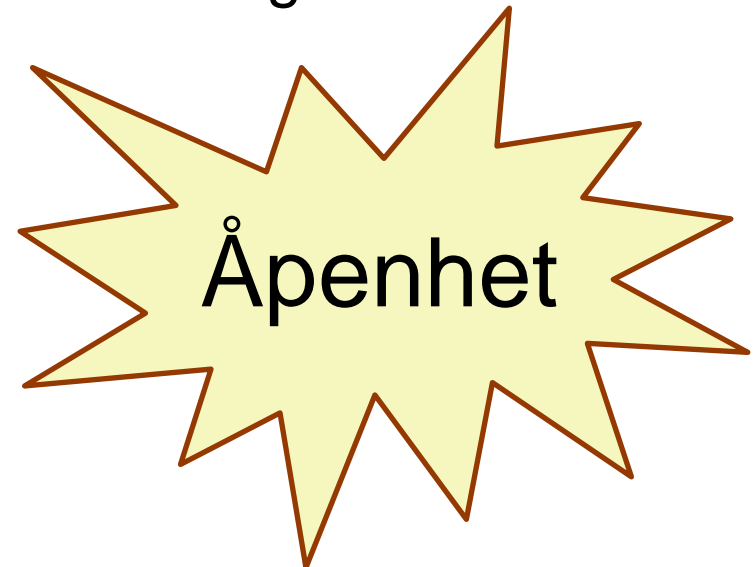

Store og små kommuner

Antikorrupsjonsprogram

- Verdier, holdninger og kultur
- Etske retningslinjer for ansatte og folkevalgte
- System for risikoanalyse og –håndtering i alle virksomheter
- Et godt kontrollsystem
- Strategi for anskaffelser
- System for varsling

Helheten i kommunens systematiske arbeid for å forebygge og avdekke feil, misligheter og korrupsjon

Iverksetting

- Øverste politiske og administrative ledelse stiller seg i spissen. Viser gjennom eksemplets makt, f.eks. gaver, tilbud om goder, irregulære forslag
- Opplæring av alle ansatte, introduksjonsprogram for nyansatte. Dilemmatrening, etisk refleksjon, e-læring. Jevnlig!
- Informasjon internt og eksternt
- Undersøke hendelser
- Rapportere regelmessig om forebyggende aktiviteter og status for praktisering og etterlevelser. Undersøke og rapportere om hendelser

Hvem utfører misligheter og korrupsjon?

Vanlig bedrager:

Hyggelig og vennlig

”After Work” kompis

Intelligent

Hyggelige ferier

Ingen åpenbar grunn

- Hvem har aldri.....
 - ✓ Betalt svart for arbeid
 - ✓ Blåst opp en forsikrings-skade
 - ✓ Tatt med seg for mye gjennom toll
 - ✓ Bevisst kjørt for fort

Oversikt over nettverkene

Nettverk A		Nettverk B		Nettverk C	
0104 Moss	30 988	0124 Askim	15 315	0417 Stange	19 407
0219 Bærum	116 677	0233 Nittedal	21 971	1124 Sola	24 579
0220 Asker	57 418	0237 Eidsvoll	22 142	1421 Aurland	1 714
0231 Skedsmo	50 532	0501 Lillehammer	26 850	1505 Kristiansund	24 131
0301 Oslo	623 966	0626 Lier	24 763	1653 Melhus	15 679
0605 Ringerike	29 400	0627 Røyken	20 078	1702 Steinkjer	21 392
0706 Sandefjord	44 629	0720 Stokke	11 398	1721 Verdal	14 539
0709 Larvik	43 132	0722 Nøtterøy	21 100	1724 Verran	2 834
1103 Stavanger	129 191	0723 Tjøme	4 865	1824 Vefsn	13 252
1106 Haugesund	35 753	1002 Mandal	15 237	1826 Hattfjellidal	1 471
1201 Bergen	267 950	1032 Lyngdal	8 011	2030 Sør-Varanger	9 968
1504 Ålesund	45 033	Oppland fylkeskommune		Sum	148 966
1601 Trondheim	179 692	Nordland fylkeskommune			
1902 Tromsø	70 358	Hedmark fylkeskommune			
SUM	1 724 719	Telemark fylkeskommune			
		SUM	191 730		

Takk for oppmerksomheten!

... Håpet må være at et systematisk antikorrupsjonsarbeid sprer seg som ringer i vannet over hele landet ... (Leder i Aftenposten 21. januar 2007)

Til refleksjon

- Har vi korrupsjonsrisiko i min virksomhet?

En viktig leverandør til kommunen holder sitt årlige avtalte brukerforum. Der finner det sted en utlodning. Ved å registrere deg når du kommer inn, kan du vinne en iPad2. Og det gjør du faktisk. Men kan du egentlig ta imot denne ettersom du er på jobb for kommunen?

Hva gjør du?

Du er leder innenfor omsorgstjenesten i kommunen. Flere av de ansatte har ønsket større stillingsbrøk, men det har du ikke hatt mulighet til å imøtekomme. En av dine ansatte tilbyr deg 10 000 kr for at du skal gi henne flere vakter og større stillingsbrøk.

Hva gjør du?

Du arbeider som saksbehandler med plan- og byggesaksbehandling. Lederen din har tildelt deg ansvar for en dispensasjonssøknad, med en klar anbefaling om at denne dispensasjonen bør innvilges. Du har tidligere behandlet tilsvarende dispensasjoner der kommunen har vedtatt å avslå søknaden.

Hva gjør du?

Du er ansvarlig for innkjøp av IT-utstyr til skolene i kommunen og har lyst ut en anbudskonkurranse om kjøp PC-er til elevene. I et av tilbudene har en av leverandørene også tilbudt at de vil en gave på kr 100 000 til en av skolene, i anledning skolens 75-årsjubileum.

Hva gjør du?